

Krzysztof Lewandowski

Kolejowe przewozy poczty i przesyłek kurierskich – zmierzch czy szansa? (2)

Finlandia

Pierwszy kurs wagonu pocztowego odnotowano w 1871 r. między Helsinkami a Pietar. Ostatni kurs odbył się 21.12.1995 r. między Helsinkami i Rovaniemi [1].

Obecnie koleje fińskie (VR) oferują przewozy przesyłek bagażowych i konduktorskich specjalnymi wagonami typu Fot.

Łącznie w latach 1984–1985 zbudowano 12 wagonów typu Fot. Wagony mają masę do 41–41,4 t. W wagonie typu Fot główne pomieszczenie jest przeznaczone dla przesyłek bagażowych, np. na paletach. Mniejsze pomieszczenie jest przeznaczone do drobnych przesyłek konduktorskich, za nim znajduje się zaplecze socjalno-bytowe dla załogi wagonu.

Słowenia

Poczta słoweńska wkrótce po rozpadzie Jugostawii przejęła na stan kilka wagonów pocztowych, ok. 10. Obecnie duża część tych

pojazdów jest wyłączona z ruchu. Jeden z nich stoi jako eksponat w Mariborze.

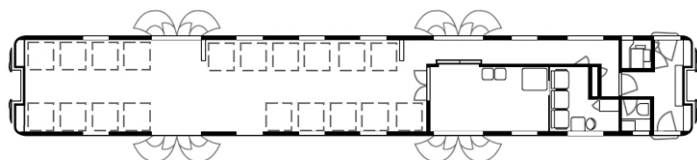
Fot.3. Wagon pocztowy w Mariborze, 19 czerwca 2005 [5]

Fot. 1. Wagon typu Fot dla przesyłek konduktorskich i bagażowych [2]

Fot 2. Wnętrze głównego pomieszczenia wagonu typu Fot [3]

Rys.1. Plan wnętrza wagonu bagażowo-pocztowego typu Fot [4]

Słowacja

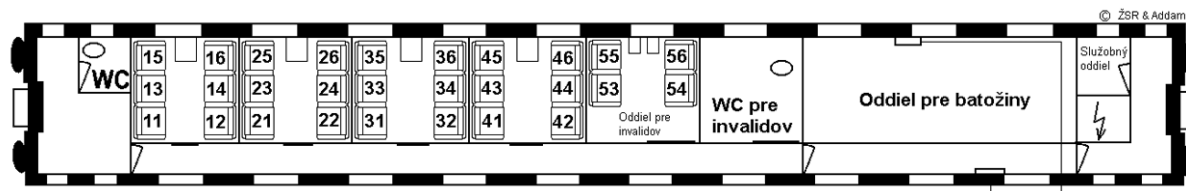
Pierwszy przewóz poczty koleją odnotowano 1 czerwca 1846 r. na trasie Bratysława – Trnava trakcją konną. Stopniowo system przesyłu poczty rozbudowywał się podczas istnienia Czechosłowacji. Przyjęty w 2000 r. plan restrukturyzacji poczty słowackiej zakładał przyjęcie jednolitej technologii rozdziału i przesyłu poczty w oparciu o 4 centra rozdzielcze: Pošta Bratislava 022, Pošta Zvolen 2, Pošta Žilina 2, Pošta Košice 2. stopniowo wygaszano przewozy pocztowe koleją. Oficjalnie ostatni kurs ambulansu pocztowego podaje się na 1 kwietnia 2000 r., jednakże jeszcze w 2005 r. odnotowywano dołączanie ambulansów pocztowych do pociągów [6].

Fot. 4. Słowacki wagon pocztowy typu Postw [7].

Wagony Postw wyprodukowano w 1984 r., mogą rozwijać prędkość 140 km/h, mają masę własną 39 t, ładowność 16 t, długość 26,5 m [8]. W 1868 r. dołączono do pociągów osobne wagony bagażowe. W końcu lat 90. XX w. zaprzestano dołączania wagonów bagażowych [9].

W 2004 r. ponownie dołączono do pociągów wagony bagażowe do przewozu rowerów i większego bagażu [10]. Przykładowy schemat wagonu osobowo-bagażowego typu Bdsheer przedstawiono na rysunku 2.

Rys. 2. Przekrój słowackiego wagonu osobowo- bagażowego typu Bdsheer [11]

Włochy

Pierwszy przewóz poczty koleją odnotowano 1 czerwca 1855 r. między Turynem a Genuą. W drugiej połowie lat 90. XX w. stopniowo wycofano przewozy poczty z linii kolejowych.

Kolej Trenitalia oferuje w przewozach krajowych usługę pod nazwą „Trasporto bagagli”. Oferta ta obejmuje przewóz bagażu pociągami typu Eurostar między stacjami:

- Roma Termini – Milano C.le/Bologna C.le/ Firenze S.M.N.;
- Firenze S.M.N. – Roma Termini/Milano C.le/ Napoli C.le.;
- Bologna Centrale – Roma Termini/Milano C.le/ Napoli C.le.;
- Milano Centrale – Roma Termini/ Napoli C.le / Firenze SMN.

Nadanie przesyłki na wymienionych stacjach kosztuje 5 euro, jeśli natomiast ma być ona przewieziona pociągiem Euro- lub InterCity – 12,39 euro, a pociągiem regionalnym – 3,50 euro.

Oferta gwarantuje przewóz przesyłki za 3,50 euro w ciągu doby.

Trenitalia oferuje ponadto za 40 euro przewozy bagażowe do 25 kg w relacjach zagranicznych do: Francji, Austrii, Niemiec, Szwajcarii, Czech, Słowacji, Chorwacji, Węgier i Rumunii [12, 13, 14].

Rumunia

Pierwszy kurs poczty koleją odnotowano 28 marca 1875 r. na trasie Bukareszt – Itcani.

W 1938 r. poczta rumuńska (Posta Romana) miała na stanie 400 ambulansów pocztowych [15]. W 1992 r. rozpoczęto reformę poczty, zakładającą między innymi reorganizację transportu poczty koleją [16].

Austria

Pierwszy przewóz poczty koleją odnotowano w 1850 r. na trasie między Wiedniem i Oderbergiem (dzisiaj czeski Bohumin).

Ostatnie przewozy wykonano w 2003 r. na trasach Wiedeń – Innsbruck i Wiedeń – Wolfurt, a jeszcze w kwietniu 2005 r. na trasie do Heizhaus – Strasshof. Obecnie poczta austriacka nie korzysta z transportu kolejowego.

Portugalia [18]

Pierwszy przewóz poczty koleją zanotowano w 1866 r. pod nazwą Serviço de Ambulâncias-Postais Ferroviárias, W 1972 r. inaugurowano usługę pod nazwą Comboio Expresso Postal, którą częściowo oparto o sieć kolejowych ambulansów pocztowych.

W końcu lat 80. XX w. rozpoczęto reorganizację poczty portugalskiej, w trakcie tego procesu zaprzestano korzystania z kolejowych przewozów poczty.

Węgry

Pierwszy przewóz poczty koleją zanotowano w 1854 r. [19].

1 maja 2004 r. zakończono korzystania z kolejowych ambulansów pocztowych na Węgrzech. Według użytkowników spowodowało to wydłużenie czasu przesyłu poczty przez Węgry z 2 dni

Fot. 5. Austriacki wagon pocztowy typu Postm [17]

Fot. 6. Węgierski wagon pocztowy, zbudowany w PAFAWAG, na stacji Budapest Déli (13.06.2002) [20]

Fot. 7. Węgierski wagon bagażowy typu Dms na stacji Szolnok (23.06.2005) [23]

do 3–5 [21]. Pociągi MAV w dalszym ciągu mają dołączane wagony bagażowe [22]. Przykładowy wagonu typ Dms przedstawiono na fotografii 7.

Ukraina

Po rozpadzie Związku Radzieckiego poczta ukraińska zdecydowała się stopniowo zaprzestawać z korzystania z transportu kolejowego. Obecnie podstawowym środkiem transportu jest transport samochodowy. W 1984 r. poczta ukraińska Укрпошта użytkowała 37 marszrut wagonów, w tym 14 w postaci kontenerów, park obejmował 190 ambulansów pocztowych i rocznie przejeżdżał 40 mln wagonokilometrów. Główny dworzec pocztowy Ukrainy

Fot. 7. Dworzec pocztowy w Kijowie [26]

Kijów pasażerski ma sekcję obsługi poczty, umożliwiającą obsługę 32 ambulansów pocztowych [25]. Obecnie poczta ukraińska korzysta z technologii przewozu kontenerów.

Tzw. Прямий поштовий контейнер ma dopuszczalną masę brutto 500 kg [27].

Na kolei ponadto szeroko stosuje się przewozy bagażu wagonami. Dla przykładu w I kwartale 2006 r. wagonami bagażowymi przewieziono na Ukrainie 3 mln t (187 265 szt.) bagażu [24].

Białoruś [28]

Pierwsze przewozy poczty koleją wykonano w 1871 r. na trasach Mińsk – Moskwa, Mińsk – Rowno, Mińsk – Brześć, Mińsk – Lubawa. Obecnie poczta Białorusi obsługuje 6 połączeń kolejowych z wagonami pocztowymi 4 wewnątrz krajowych i 2 międzynarodowe. Wagony pocztowe są dołączane do składów kolejowych relacji Mińsk – Wilno, Mińsk – Moskwa, Mińsk – Homel, Mińsk – Mogilew, Mińsk – Witebsk, Mińsk – Brześć. Do ich obsługi wykorzystuje się 19 wagonów pocztowych.

Kazachstan [29]

Pierwsze przewozy poczty koleją zrealizowano w latach 20. XX w., kiedy Kazachstan wchodził w skład ZSRR. Obecnie w dalszym ciągu są wykorzystywane przewozy kolejowe poczty w Kazachstanie, w 2005 r. poczta Kazachstanu zakupiła dwa nowe wagony pocztowe w Rosji.

Fot. 8. Kazachski wagon pocztowy [29]

Indie

Pierwszy kurs pociągu pasażerskiego uruchomiono 16 kwietnia 1853 r. między Bombajem a Tkane, a pierwszy kurs pociągu z pocztą uruchomiono w 1866 r. między Bangalore i Jolarpettai.

W tym samym roku uruchomiono połączenia między Delhi a Calcuttą.

W 1870 r. dołączono pierwsze ruchome urzędy pocztowe do składów pasażerskich.

W 1907 r. powołano Kolejowy Urząd Pocztowy – Railway Mail Service [30].

Wraz z przyjętą w 1999 r. nową strategią marketingową koleje indyjskie zaoferowały kilka rodzajów pociągów do przewozów kurierskich i poczty [31, 32].

- Poziom R (*Rajdhani Parcel Service*) – Rajdhani Express Trains
- Poziom P (*Premium Parcel Service*) – Notified Mail/Express & Shatabdi Express + specjalne pociągi typu Special Parcel Trains
- Poziom S (*Standard Parcel Service*) – dołączane do zwykłych pociągów pasażerskich lub do pozostałych typów pociągów np. Shatabdi Express
- Poziom E (*Economy Parcel Service*) – dołączane tylko do pociągów pasażerskich.

Pierwszy szybki pociąg towarowy uruchomiono 27.07.2000 r. na trasie Tuglakabad – Tondiarpett. Stopniowo poszerzano relacje obsługiwane przez pociągi typu Parcel Express [33].

17 października 2005 r. koleje indyjskie uruchomiły szybki pociąg kurierski w relacji Bangalore – Guwahati, pod nazwą marketingową *Millennium Parcel Special*, który trasę ma pokonać w ciągu 4 dni, a nie jak pojazdy drogowe 12–15 dni.

Pociąg ten składa się z 15 wagonów, każdy o ładowności do 18 t. Podobny pociąg kurierski uruchomiono w lipcu 2006 r. na trasie Bangalore – Delhi, pod nazwą marketingową *Rajdhani Express-Special Parcel Service* [34].

Filipiny [35]

Pierwszy pociąg ruszył 24 marca 1891 r. Rozwój kolei przypadł na administrację amerykańską po I wojnie światowej. W trakcie II wojny światowej tory przekuto na rozstaw japoński 1067 mm. Po II wojnie światowej Filipiny uzyskały w latach 60. XX w., w ramach reparacji wojennych, japońskie wagony bagażowe. Główny ruch kolejowy na Filipinach jest prowadzony na wyspie Luzon. Jest jedna towarowa linia kolejowa w Manili na terminal kontenerowy w porcie.

Fot. 10. Filipiński wagon bagażowy [35]

Fot. 11. Wyładunek bagażu na stacji Ligaspi [35]

Literatura

- [1] Suomen Postin: *Postivaunut*. http://www.posti.com/postimuseo/verkkonayttelyt/nordisk/sivut/suomeksi/Suomi/period5/popup/3_1.html
- [2] Janne Määttä: *Konduktööri-/matkatavaravaunut*, <http://vaunut.org/vaunut/Fot>
- [3] VR Henkilöliikenteen vaunukuvasto: *Konduktööri- ja matkatavaravaunu*. <http://www.vr.fi/heo/junat/vaunukuvasto.htm>
- [4] Matej: *Poštni vagon kakšen teden po selitvi Maribor Tezno, 19. junija 2005*. http://www.vlaki.info/galerija/albums/userpics/10031/normal_51%2079%2000-80%20006%20-4%2019junij.JPG
- [5] Slovenská pošta: *Vlakova pôšta* <http://www.pofis.sk/index.php?id=180>
- [6] FÓRUM – SK – Všeobecné – Obehy poštových vozňov. <http://vlaky.net/online/diskusia/tema.asp?lang=1&id=16029&page=2&najdi=20692&n#20692>
- [7] ZSSK Postw (50 56 90-40 393), 8.10.2004, R 603 Čingov, Bratislava hl. st. <http://www.vlaky.net/servis/galeria.asp?lang=1&id=262>
- [8] Marco van Uden, Addams: *Batožinové a poštové vozne/Luggage and Post cars*. <http://rail.sk/arp/slovakia/rolstock/passcars.htm>
- [9] ŽSR; HISTÓRIA ŽELEZNIČ Železničná prevádzka. http://www.zsr.sk/generate_page.php?page_id=384
- [10] Kristián SABO: *Do vlakov sa vrátia batožinové vozne, lístky začnú predávať cez Internet*. <http://www.cassovia.sk/korzar/archiv/clanok.php3?sub=30.12.2003/40857K>
- [11] Addams: *Vozne radu BDsheer* <http://rail.sk/arp/slovakia/rolstock/bdseer.htm>
- [12] *Trasporto baggali*. <http://www.trenitalia.com/it/bf67d2ce42338010VgnVCM1000001c42fe0aRCRD.shtml>
- [13] *Eurostar Italia: si prenota all'892021 il servizio portabagagli in stazione*. <http://www.trenitalia.com/it/b492aee802b36010VgnVCM10000045a2e90aRCRD-12086e8cd98b7010VgnVCM1000001c42fe0aRCRD.shtml>
- [14] *IL SERVIZIO TRENO+BICI*. <http://www.comune.torino.it/ambiente/bici/treno-bici.html>
- [15] *Posta Romana: Istoria poste*. <http://www.posta-romana.ro/index.jsp?page=istorie>
- [16] Saptamana Finaciara: *NR. 39, LUNI, 28 NOIEMBRIE 2005 Posta Romana – Cenusareasa comunicatiilor*. <http://www.sfin.ro/print.php?id=3355>
- [17] Tobias b Köhler: *Bahnpostwagen Post m 50 81 00-70 206-9 der Österreichischen Post im Heizhaus Strasshof am 3. April 2005*. <http://de.wikipedia.org/wiki/Bahnpost>
- [18] Fernando Moura: *Correios de Portugal, OS CORREIOS Cinco Séculos de História*. <http://www.aicep.pt/pdf/convergir37.pdf>
- [19] Horváth Norbert: *Hosszú az út hazáig*. http://tavolsag.freeweb.hu/be-mutat/ubemutat_hosszuazut.html
- [20] Zoltan Czifra: *Postal car 61 55 00-40 065-5 „Post” of Hungarian Post Service, built by PAFWAG, standing on the post track in Budapest Déli station. 13.06.2002*. http://www.railfaneurope.net/pix/hu/car/mail+baggage/MAV_Post0040_BD.jpg
- [21] Zoltán Magyarics: <http://www.railfaneurope.net/pix/hu/car/mail+baggage/pix.html>
- [22] *Személykocsi*. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Szem%C3%A9lykocsi>
- [23] Imre Varga: *MÁV baggage car type „Ds”, 51 55 95-80 019-1 in Szolnok station, 23.Jun 2005*. http://www.railfaneurope.net/pix/hu/car/mail+baggage/MAV_Ds_51_55_95-80_019-1.jpg
- [24] *Перелік випусків «№ 18 (12 травня 2006 року)» Вагон багажний. А гроші? (Володимир ЦАСЮК)*. <http://www.swrailway.gov.ua/rabslovo/?aid=71>
- [25] *Укрпошта: історія підприємства*. <http://www.poshta.com.ua/index.php?Show=5>
- [26] *Укрпошта: Поштові ворота столиці*. <http://www.ukrposhta.com/www/bulletin.nsf/0/179409d3f8459148c2256e3d00459cbe?OpenDocument&Start=1&Count=30&Expand=3.2>
- [27] *Пересилання прямих контейнерів (звичайних, з оголошеною цінністю)* 23.08.06. 09:34:12* <http://ukrposhta.sumy.ua/index.php?go=info&re=print&id=59>
- [28] *РУП „Белпочта”*. <http://www.belpost.by>
- [29] *Қазпочта: Кредит ИБР поможет модернизировать почтовую отрасль республики*. www.kazpost.kz/news/?page=2005-10-07.html
- [30] *Chronology of railways in India*. <http://www.irfca.org/faq/faq-hist.html>
- [31] *Freight trains*. <http://www.irfca.org/faq/faq-freight.html>
- [32] *Indian Railways Online Website: Revised Rate Structure for booking of Parcel and Luggage Traffic - Railway Budget 2004-2005*. http://www.indianrail.gov.in/parcel_rates.html
- [33] *POLICIES PROGRAMMES & INITIATIVES (October 13, 1999 – October 12, 2000)*. <http://pib.myiris.com/policy/article.php3?fl=eng1yr25>
- [34] *India's National Newspaper, Monday, Oct 17, 2005: Millennium Parcel Special' flagged off*. <http://www.hindu.com/2005/10/17/stories/2005101706410400.htm>
- [35] *Philrail: Railroads of Philippines and Model railroad and Jp.freight trains*. <http://homepage2.nifty.com/honsyuuetudou/index.htm>

Autor

Krzysztof Lewandowski

Zakład Logistyki i Systemów Transportowych

Politechniki Wrocławskiej